

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
ЖОВТЕНЬ
Число 10 (214)
КИЇВ 2019

Видання ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"

ВЧИТЕЛЬ – духовний оберіг України!

Людство в ході своєї еволюції випрацювало певні аксіоми – фундаментальні, вихідні положення, принципи, що не потребують доведення. Одним із них є впевненість у тому, що найвідповідальніше завдання суспільства полягає у формуванні гідної, досконалої людини, а визначальним рушієм цього процесу виступає особистість вчителя. Ще у давні античні часи один із фундаторів світової філософії, вихователь Олександра Македонського, великий Аристотель влучно зауважив: "Батьки дають дітям життя, а вчитель дає їм гарне, хороше, повноцінне життя".

З появою і поширенням християнства вчитель почав сприйматись як постать значного етичного масштабу, як людина епохального виміру і впливу. А вже у Священному Писанні Ісус Христос 45 разів названий Учителем!

Впливовою традицією українського народу завжди було глибоко шанобливе ставлення до вчителя, котрий навчає дітей не лише основам наукових знань і життєвих премудростей, а всебічно виховує і розвиває учнів. Закономірно, що якраз з Україною тісно пов'язані життя і діяльність видатної науково-педагогічної трійці – К.Д. Ушинського, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, – котра вчинила вікопомний вплив на світову освітню систему. Вчительська звитязна праця багатобічно ушляхлялася в українській літературі, мистецтві, піснях. Досить пригадати відому "Пісню про вчительку", створену двома корифеями української культури Андрієм Малишком та Платоном Майбородою, де вчителька названа "зорею світовою".

Сьогодні українська дійсність генерує, на жаль, низку надивовижку складних проблем, вирішення яких залежить від якісної праці вчителя. Це і протиріччя між науково-технічним

прогресом та морально-етичним регресом у їх впливі на молодь; це і поширення соціальних, духовно небезпечних хвороб, таких як безвідповідальність, втрата почуття обов'язку, довіри один до одного, перманентна політична турбулентність, крикливий популізм, демагогія; це і намагання частини української еліти використати гуманітарну політику для роз'єднання народу; це і звичка легковірно сприймати руйнівні та звинувачувальні ідеї; це і відсутність належної єдності та спадкоємності поколінь; це і послаблення здатності розрізняти правду і брехню, добро і зло; це і втрата вміння реагувати на добро добром, а на зло справедливою, це і... Взагалі, соціологи нараховують кілька десятків подібних духовних хвороб, вилікувати які без цілеспрямованого творчого вчительського впливу неможливо.

А натомість відбувається посушня девальвація, ба навіть падіння престижу вчительської професії, що промовисто засвідчується значним скороченням курсового набору абітурієнтів до педаго-

гічних вищих та середніх спеціальних навчальних закладів України. Все це призводить до створення атмосфери деякої "духовної антисанітарії", сприятливої для появи "інтелектуальних виродків", та "аморальних покидьків", а не для формування осіб з талантом громадянина, котрий прагне і вміє жити та діяти зі своїми переконаннями з максимальною користю для людей, народу, суспільства, держави.

В Україні реальністю постала ситуація, від якої застерігав президент світової Асоціації гуманістичної психології Джордж Б. Леонард, коли "вчитель дуже багато працює і дуже мало отримує". Навіть з'явився гіркий жарт, що, "судячи із зарплати вчителя, наші урядовці останнього п'ятиріччя склалися, в основному, із мстивих шкільних двієчників".

Найактуальнішим невідкладним завданням суспільства і влади має стати підвищення соціального статусу вчителів, покращення умов їхньої праці і значне поліпшення матеріального становища освітянських працівників.

Дорогі земляки! У неділю, 6-го жовтня, в Україні відзначатиметься свято – День Учителя. Щиро вітаю всіх з цим загальнонародним святом!

Знаючи, що наявність різномудання у демократичному суспільстві жодною мірою не повинна виключати базових загальнолюдських цінностей, аналізуючи перші обнадійливі кроки нової влади, вірю, що турбота про вчителів нарешті стане пріоритетом державної ваги, дієвим потужним чинником консолідації українського суспільства, фактором зміцнення нашої держави. А це спричинить піднесення вчителя на таку соціальну височину, яка дозволить йому гідно виконувати роль і функцію надійного духовного оберігів України.

Микола РУДЬКО,
заслужений працівник
народної освіти України

Учитель творить Людину. В. СУХОМЛИНСЬКИЙ

У ЖОВТНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

ТОВСТУХА Євген Степанович – 85-ліття. Народився 7 жовтня 1934 року в с. Макиївка Носівського р-ну. Український науковець, лікар-фітотерапевт, письменник. Академік Української міжнародної академії оригінальних ідей, член Національної спілки письменників України, лауреат премії ім. В. Винниченка. На знак визнання видатного внеску у прогрес ХХ століття вченому вручений Почесний диплом (1999 р.), який засвідчує, що Євген Товстуха є серед осіб, чия біографія включена до серії "Життя Славетних" та видань Американського Біографічного Інституту. За особистий видатний внесок у прогрес світової фітотетнологічної науки Американський біографічний інститут визнав його "Людиною 2000 року" з врученням диплому. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня, орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня та іншими відзнаками.

КУДРИК Михайло Никифорович – 80-річчя. Народився 5 жовтня 1939 року в Чернігові, потім проживав у Ріпках. Займався питаннями розвитку АПК, працював на керівних посадах у Мінхарчпромі, Держплані, Мінекономіці, комітеті Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин. Був радником президента торгово-промислової палати України. Лауреат Державної премії України. Відзначений урядовими нагородами.

ДВОРЕЦЬКА Віолетта Львівна – 80-річчя. Народилася 7 жовтня 1939 року в м. Чита РФ, дитячі та юні роки пройшли в Ніжині. Понад 50 років викладає фізику в Київському коледжі комп'ютерних технологій та економіки НАУ. Автор навчального посібника "Про фізику і фізиків" у віршованій формі. Заслужений вчитель України. Відмінник освіти України. Неодноразовий переможець освітянського конкурсу "Таланти твої, Україно!". Переможець конкурсу "Киянка року – 2008". Автор поетичних збірок, текстів популярних пісень. Нагороджена медаллю "За заслуги".

КІНАШ Марія Степанівна – 80-річчя. Народилася 9 жовтня 1939 року в с. Тертишники Носівського р-ну. Працювала в сфері торгівлі.

ФЕДОРЧЕНКО Анатолій Андрійович – 80-річчя. Народився 13 жовтня 1939 року в смт. Любеч Ріпкинського району. Працював на новобудовах країни, головою районного спортивного комітету, в райкомі комсомолу, учителем фізичного виховання, очолював туристично-екскурсійну роботу в районі. З 2009 року працює в історико-археологічному музейному комплексі "Древній Любеч". Відмінник народної освіти, почесний громадянин селища Любеч, член Національної спілки краєзнавців України.

СМІЛИК Віктор Андрійович – 80-річчя. Народився 16 жовтня 1939 року в с. Заудайка Ічнянського р-ну. Працював консультантом аудиторської фірми "Ауна-К".

БЕЛЯКОВА Ганна Дмитрівна – 80-річчя. Народилася 29 жовтня 1939 року у Прилуках.

ЧОРНОНОГ Віталій Павлович – 75-річчя. Народився 10 жовтня 1944 року в с. Івангород Ічнянського р-ну. Приватний нотаріус.

БУЛЕНОК Михайло Трохимович – 75-річчя. Народився 20 жовтня 1944 року в с. Кутова Рудня Ріпкинського р-ну. Був заступником генерального директора Криворізького дрiжджового заводу із зовнішньоекономічних зв'язків, директор гастроному №387 м. Києва. Ветеран праці.

ЗИЛЬ Андрій Степанович – 75-річчя. Народився 27 жовтня 1944 року в с. Волевачі Козелецького р-ну. Понад 30 років працював у редакції Бориспільського радіомовлення. Видав 8 історико-краєзнавчих книг, в т.ч. про автора

державного гімну України "Народознавець. Павло Чубинський і його доба".

СВАРИЧ Віталій Михайлович – 70-річчя. Народився 6 жовтня 1949 року в смт. Варва. Працював головним архітектором Київського науково-дослідного інституту експериментального проектування.

АНДРУШКО Петро Петрович – 70-річчя. Народився 8 жовтня 1949 року в с. Олбин Козелецького р-ну. Завідувач кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка, кандидат юридичних наук, професор.

РЕШЕТНЯК Тамара Андріївна – 70-річчя. Народилася 16 жовтня 1949 року в Ніжині. Доцент кафедри біології Київського медичного університету ім. О.О. Богомольця. Кандидат біологічних наук. Автор 3 підручників, 10 посібників та більше 20 наукових статей.

СИДОРКА Валентина Миколаївна – 70-річчя. Народилася 28 жовтня 1949 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну. Працювала спеціалістом Броварського відділу освіти.

ШУТИЙ Володимир Михайлович – 65-річчя. Народився 7 жовтня 1954 року в с. Вороньки Бобровицького р-ну. Полковник МВС України.

АРТЮХ Валентина Володимирівна – 65-річчя. Народилася 8 жовтня 1954 року в с. Змітнів Сосницького р-ну. Працювала старшою медсестрою дитячої клінічної лікарні №1.

ІВАНЕНКО Микола Дмитрович – 65-річчя. Народився 12 жовтня 1954 року в с. Євминка Козелецького р-ну. Працював завідувачем сектору Служби прем'єр-міністра України.

ЄРОШЕНКО Володимир Олексійович – 65-річчя. Народився 19 жовтня 1954 року в Новгород-Сіверську. Розпочав діяльність у 1980 році на заводі "Росинка" як інженер з устаткування, працював на різних керівних посадах. Номінант рейтингу "Топ-100" "Кращі менеджери України", а в номінації "Менеджер року" отримав диплом лауреата національної програми "Людина року-2003".

РУДАКОВ Микола Іванович – 65-річчя. Народився 23 жовтня 1954 року в смт. Чупахівка Охтирського р-ну Сумської області (має дружні зв'язки у Куликівському р-ні). Голова міжнародного добродійного фонду "Українська хата".

КНОРОЗОК Володимир Михайлович – 65-річчя. Народився 24 жовтня 1954 року в Києві. Піаніст Національної філармонії України.

КРИКУН Сергій Степанович – 65-річчя. Народився 24 жовтня 1954 року в с. Вертіївка Ніжинського р-ну. Працює директором СП "Завод "Енергія" КП "КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО".

БЕРЕЗНЕНКО Сергій Миколайович – 60-річчя. Народився 6 жовтня 1959 року в м. Красноармійськ (батько з Ічнянського р-ну). Завідувач кафедри технології та конструювання швейних виробів Київського державного університету технологій і дизайну.

КРИВДА Марина Василівна – 60-річчя. Народилася 13 жовтня 1959 року в с. Козилівка Корюківського р-ну. Завідувач відділу редагування газети "Голос України".

ІСАЧЕНКО Леонід Михайлович – 60-річчя. Народився 16 жовтня 1959 року в с. Стольне Менського району. Працює редактором в газеті "Хвиля Десни".

ТОКАР Дмитро Володимирович – 60-річчя. Народився 13 жовтня 1959 року в с. Котів Козелецького р-ну. Лікар-ендоскопіст Київської міської клінічної лікарні №8.

БОНДАРЧУК Олена Олексіївна – 55-річчя. Народилася 29 жовтня 1964 року в Ніжині. Лікар-стоматолог центральної поліклініки МВС України.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Гарний день видався 14 вересня, ніби якраз для святкування всім: ічнянцям і жителям сіл об'єднаної громади, гостям, підприємцям і крамарям, артистам і глядачам. Ще з 9-ї години ранку розклали свої товари продавці пал'т і чобітків, суконь і вишиванок, сувенірів і кондвиробів, усього й не перелічити. Хтось до 10-ї години, до початку святкування, встиг уже й скупитися, а хтось ходив від сортової картоплі до меду, від хутра до джинсів – вибирали й купували, аж поки гомін не почав стихати...

ГОМІН старої Ічні

Святкування почалося з вітального слова голови Ічнянської об'єднаної громади Оксани Андріанової, яка побажала всім миру, здоров'я і щастя. Цьогоріч не було урочистої ходи трудових колективів, установ, закладів освіти й культури, але свято від того не втратило, а, здається, виграло, бо не було нікого невдоволеного, всі всюди встигли. Навіть глядацьких лавок перед сценою не встановлювали, а розмістили по периметру площі Т. Шевченка.

На початку святкування традиційно віддали данину шани й поваги воїнам Другої світової війни, адже святкували 76-у річницю визволення Ічнянщини від німецько-фашистських загарбників, а також героям Небесної сотні, воїнам, що поклали життя за незалежність і цілісність України в кривавих битвах, що палають з 2014 року й до сьогодні. Саме військові, учасники АТО й ООС у супроводі прапороносців із синьожовтими знаменами несли площею стяг Ічнянської об'єднаної громади.

А зі сцени вже заклично й дзвінко лунала пісня у виконанні юної красуні Ярослави Романенко: "Ласкаво просимо, ласкаво просимо!"

На свято прибули до Ічні завжди бажані й почесні гості: народний депутат України Валерій Давиденко, голова Ічнянського відділення Чернігівського земляцтва в Києві, почесний громадянин Ічні Микола Вощевський, уродженець села Заудайка, один із засновників Чернігівського земляцтва Микола Борщ, український поет, заслужений діяч культури України й Польщі родом із Грабова Станіслав Шевченко, нащадок роду меценатів Тарновських Ірина Трач-Тарновська,

донька всесвітньо відомого художника-різьбяря А. Штепи, що народилася у Сваричівці, поетеса з Києва Ольга Штепа та інші.

У великій концертній програмі взяли участь колективи Ічнянського Будинку культури та багатьох сільських. Щире захоплення викликали виступи ансамблю гармоністів "Ічнянські візерунки", фольклорних гуртів із Крупичполя, Іржавця, Андріївки, Хаєнок і Монастирища. Особливе задоволення отримали всі, хто бачив виступи найменших танцюристів, зокрема композиції "Шахи", "Ми – діти України" та ін. Затамувавши подих, дивилися виступ колективу історичного танцю під керівництвом Оксани Захарової.

А до площі вже долинали запахи шашликів, плову, смаженої картоплі з парку ім. С. Васильченка. Тут торгували всілякими смаколиками з торгового дому "Браво", ресторану "Ічень" і багато майстрів кухонних справ. Благодійну акцію організувала для дітей "Об'єднана Ічнянщина". А поряд волонтери й учасники АТО пригостили кулішем за вільною ціною – ваші благодійні 20, 50 чи 100 гривень. За столиками зустрічалися знайомі, обмінялися колишні учні з учителями, однокласники, земляки, родичі...

Я бачила зворушливу зустріч волонтерки, а нині медика-контрактника Тетяни Дорошенко і капелана о. Дмитра (Нитченка) біля волонтерського казана! У парку ім. В. Чумака – повно людей, тут розважалися і малюки, й підлітки, підлітали до небес на джампінгу, верещали від задоволення на батуті, а поряд були каруселі та гойдалки... І, звісно ж, були й солодка вата, і поп-корн, і півники-зайчики на паличках.

Люд знову заповонив центральну площу, бо на сцені панував запальний "Лісапетний батальйон". Потім програму святкування продовжили співаки Чернігівського філармонійного центру, яких завжди тепло приймають ічнянці, ждуть виступу з нетерпінням.

А коли Ічню огорнув своїми крилами теплий вечір, почалася дискотека для молоді... І не тільки!

Ічня намагається жити повнокровним життям, показати всім: ми цінуємо мир, хочемо перемоги над ворогом, ми самобутні, ми є і будемо!

Ніна ШТАНЬКО-ТКАЧЕНКО,
учасниця об'єднання літераторів "Криниця"

ПАМ'ЯТЬ

Чернігів, як і вся Україна, вшановує визначну дату в тисячолітній історії Сіверщини. 21 вересня прийшла на землю 76-та річниця визволення Чернігова від німецько-фашистської окупації. Але така подія є вагомим не тільки для нашого славного міста, оскільки остаточна перемога у Другій світовій складалась із цілої низки малих і великих перемог.

через десятиліття

Наша пам'ять про трагічні події вічна і незгасима, адже ми, як ніхто інший, знаємо, якою дорогою ціною відвоюється спокій та право жити на своїй, Богом даній землі.

Чернігів у вересні 1941 року

Доля Чернігова залежала від загального перебігу подій на фронті. Ще в липні 1941 року місто опинилося на одному з напрямків німецького наступу на Київ. У кінці червня в небі над містом почали з'являтися поодинокі "Юнкерси", ціллю яких був залізничний вузол. Повітряні атаки німецьких літаків відбивали винищувачі місцевої школи пілотів, важливі об'єкти прикривала зенітна артилерія. Запеклі бої у серпні точилися на північній та східній околицях міста: солдати вермахту підходили одразу з двох сторін. Для багатьох радянських солдат та офіцерів це був останній у житті бій. Ховати їх було нікому, оскільки частини Червоної армії 9 вересня залишили місто. В історичному музеї і досі зберігається записка, яку знайшли через два десятиліття після війни у гвинтівковій масляниці в полі. "Ми боролися до останнього патрона, до останнього подиху. Спочатку нас було п'ятеро. Потім залишилось троє, а зрештою один я. І ось пишу записку. Прохання, якщо хтось знайде її, передати рідним, що їхні сини загинули як герої", – так написав один із червоноармійців Д. Павлов. У 1967 році на Болдиній горі були урочисто перепоховані останки невідомого червоноармійця, якого місцева жителька поховала на своєму городі на північній околиці міста у вересні 1941 року. І сьогодні на могилі Невідомого солдата горить вічний вогонь – у пам'ять про тих, хто пішов на війну і не повернувся.

Жива скорботи

Під час окупації чернігівцям довелося пережити бомбардування та артобстріли, під якими гинули місцеві жителі, а також масові розстріли, відправки на примусові роботи до Німеччини, голод і

розруху. Гітлерівці та їх посібники з числа поліцаїв розстріляли і заживо спалили 127 тисяч 778 жителів області, а ще 134 тисячі 500 воїнів полягло на фронтах. Будь-яка з цих цифр перевищує втрати Війська Польського у Європі за весь час Другої світової війни (123 тис.). У 1944 році населення Чернігівщини складало 1 млн 237 тис. осіб. Це на 30% менше, ніж у довоєнний час.

Знекровлений Чернігів: повернення до життя

Корінний перелом у війні розпочався в 1943-му. До оборони Чернігів почав готуватись із кінця липня 1941-го, коли на околицях міста зводили укріплювальні споруди. Коли війська Центрального

фронту увійшли в місто, де похазяйнували окупанти, Чернігів більше нагадував руїну, ніж населений пункт. Від бомбардувань постраждали Борисоглібський собор, П'ятницька та Катерининська церкви, Колегіум і загалом увесь центр, 70% будівель. Гірша ситуація була тільки в Сталінграді, Севастополі та Воронежі.

Чернігів був звільнений у результаті успішної Чернігівсько-Прип'ятської операції, що розпочалась 26 серпня. Радянські війська прорвали німецьку оборону і в ніч на 9 вересня форсували Десну. До 14 вересня було звільнено понад 100 населених пунктів, а 15-го взято останній великий укріплений пункт ворога на київському напрямку – місто Ніжин. Визволення Чернігова сталося 21 вересня, на велике свято Різдва Пресвятої Бого-

родиці. Здавалося, сама Божа матір вступилася за розтерзане місто. За блискучу операцію по звільненню міста 10 об'єднань і частин Червоної армії отримали найменування "Чернігівських", 28 солдат і офіцерів стали Героями Радянського Союзу. Це високе звання отримали 8 українців, 14 росіян, 2 казахи, 2 євреї, татарин і чеченець.

За два роки окупації німецькими каральними органами із залученням української допоміжної поліції та військової комендатури в місті було страчено різними способами 52425 осіб, включаючи військових і мирних жителів (перед війною в Чернігові мешкало близько 70 тис. осіб). Кров'ю та слізьми наших співвітчизників були залиті двори тюрем і мальовничі урочища на околицях міста. У Малеевому Рові розстріляли 300 осіб (за деякими даними 1200). У Дубовому урочищі – 300 осіб. На Бобровиці та в Яцевому спалили живцем 718 людей. У тюремному дворі – 3000 осіб. У Березовому Розі – 1 500 осіб. У Рашевщині – 7 500 осіб. На Подусівці – 15 000 осіб. У Криволівщині – 20 000 осіб. У таборах для радянських військово-полонених на Кругу, у міській лікарні та в Яцевому загинуло близько 5000 людей. На всіх братських могилах встановлено пам'ятники та пам'ятні знаки. Це своєрідні некрополі Чернігівщини.

Ми у вічному боргу перед визволителями і повинні завжди пам'ятати, що наші батьки та діди не шкодували себе і проливали кров заради нашого життя, заради нашого майбутнього.

Мир і спокій принесли чернігівцям мужні люди, які, ризикуючи власним життям і здоров'ям, здобули жадану перемогу. Подвиг кожного з них є прикладом високого і вірного служіння Батьківщині, ідеалом патріотизму та любові до рідної землі. Про це ми повинні пам'ятати сьогодні, коли нашим славним воїнам доводиться захищати Україну в нових історичних умовах, на жаль, воюючи з тодішніми союзниками.

Анатолій СОБОРА,
генерал-лейтенант запасу,
кандидат технічних наук

Святкова аура

Знаковою подією для українців є проведення Дня міста і Дня села, які вже стали традиційними з часу отримання Україною Незалежності. Масштаб святкування у кожній громаді різний, та скрізь головне – це збереження та збагачення пам'яті серця. Древній і прекрасний Чернігів, як і личить обласному центру, завжди особливо вирізняється розмахом і розмаїттям програми свого Дня міста. Підтвердженням цьому – і велелюдне святкування чернігівською громадою Дня міста 21 вересня, до якого долучилися гості з усіх куточків волелюбної України. Але програма свята вийшла далеко за рамки одного лише дня й охопила 19–22 вересня.

19 вересня відкрили меморіальну дошку на честь відомого правозахисника, громадського і політичного діяча, Героя України Левка Лук'яненка. Розмістили дошку на будинку по вулиці Рокосовського, 49, де в квартирі його брата збиралися однодумці та виношувалася ідея створення української держави.

20 вересня пройшов урочистий прийом у мера Чернігова Владислава Атрошенка, який познайомив гостей з досягненнями древнього міста. Того разу до затишної зали міськради зібралося чимало знакових людей з багатьох міст України. Виступили з вітаннями й зарубіжні гості: Елгіс Хелманіс з латвійського Огре, Даріуш Божек з польського міста Тарнобжег, міський голова білоруського Гомеля Петро Кириченко. Серед знаних людей міста була і делегація Товариства "Чернігівське земляцтво" в Києві на чолі з головою Ради Віктором Ткаченком, який висловив своє захоплення перетвореннями в рідному для нього

Чернігові, що сталися впродовж останнього часу, й висловив побажання тіснішої співпраці з Асоціацією земляцтв у Києві. До складу делегації ввійшли Михайло Гриценко, Анатолій Собора, Микола Рудько, Григорій Шкребель та інші. Після привітання міста зі святом Віктор Ткаченко подарував чернігівцям картину "Золота осінь" нашого земляка Григорія Шкребеля. А 21 вересня відбулося покладання живих квітів до Братської могили та стел загиблих учасників АТО/ООС, героїв Небесної Сотні у сквері імені М. Попудренка.

21 вересня розпочався фестиваль духових оркестрів. П'ять військових оркестрів з Києва, Одеси, Вінниці, Чернігова (а це 300 військових музикантів) і народний колектив мажореток "Альфа" з Хмельницького чіткими рядами пройшлися з Красної площі до пониззя Катерининської церкви, де й відбувся грандіозний концерт. Тисячі людей із захопленням слухали твори, присвячені пам'яті Героїв різних часів, які боролися і віддали життя за Україну.

Молодь міста була у захваті від

великого вечірнього концерту за участю відомих музичних груп, серед яких і легендарний гурт "Машина времени", соліст якого Андрій Макаревич одним із перших в Росії сміливо засудив агресію проти України. Вразили учасників свята виставка переможців пленеру "Легенди та міфи Чернігова", напівмарфон "Нова пошта", другий міський науковий пікнік. А ще до Дня міста відбулася презентація фотоальбому "Чернігів – Чернігів".

У сквері імені Б. Хмельницького вразила виставка-ярмарок майстрів області та міста, роботи "Алеї майстрів". Дуже цікавими стали виставка робіт фотоклубу ЦБС у сквері імені М. Попудренка, а на Гарматній алеї проект "Chernihiv Art Week".

Незабутнім для чернігівців став вечірній розкішний феєрверк. Славний Чернігів уміє творити, уміє вражати, уміє відпочивати і впевнено дивитися у світлий прийдешній день.

Як відзначали гості, місто невпинно оновлюється, набирає нових контурів.

Добре, що древня архітектура зберігає свої глибини, що не старіють душою люди. А ще нам приємно наголосити, що в долі княжого Чернігова є й тепло душ наших славних членів земляцтва. Так, свого часу перший його голова Павло Мисник був одним із очільників області. Один з ініціаторів створення нашої громадської організації Володимир Пушкар'юв очолював Новозаводський партійний райком, коли в тій частині міста розгорнулося найбільше промислове будівництво. Микола Рудько теж чимало зусиль вклав у розквіт польської столиці, займаючи посаду заступника облдержадміністрації. Свого часу кувався тут талант і багатьох інших наших земляків, які стали гордістю нашої дружної столичної родини.

Так що з повним правом вважаємо, що черговий день народження Чернігова, день його визволення від німецько-фашистських загарбників є й нашим великим святом.

**В'ячеслав
МИХАЙЛИШИН**

Благословляйся, ВАРВО!

Назва Варви походить від річки Варвиці, що протікає селищем. На околицях Варви виявлені курганний могильник і городище часів Київської Русі. Вчені вважають, що городище, котре має назву "Замкова гора", є залишком міста-фортеці Варина, поблизу якого 1079 року військо Володимира Мономаха розгромило багатотисячну половецьку орду. У часи Київської Русі Варва була одним із опорних пунктів бойової лінії Переяславської землі.

Під час визвольної війни українського народу 1648–1654 років Варва у 1649 році стала сотенним містечком. У ньому було дві сотні Прилуцького полку, в яких за реєстром 1654 року значився 901 козак.

Після поразки шведів у битві під Полтавою 27 червня 1709 року за однією з версій саме біля Варви в Удаї були заховані скарби, що везли з собою шведи. Московські війська після битви перекопали всю околицю Варви, що виходить на Удай. Але марно – нічого не знайшли. З тих пір колись перекопана частина Варви називається Перекопівка.

6 жовтня 1920 року була утворена Варвинська волость у складі Прилуцького повіту. На той час тут налічувалося близько 7 тисяч чоловік населення. У квітні 1923 року Варва стала районним центром Прилуцької округи, а 1966 року утворений Варвинський район. Тож господарям і гостям свята було що згадувати.

Святкування розпочалося з велопробігу та пішої ходи під звуки юних барабанщиків центром селища до стадіону "Юність" – одного з найкращих в області.

Урочисту церемонію свята відкрила голова селищної ради Валентина Саверська-Лихошва. Вона зазначила, що завдяки громаді, її працівникам людям Варва стає міцнішою, вірить у щасливе майбутнє. Господарка свята приймала вітання від депутата обласної ради Сергія Гайдая та народного депутата України Валерія Зуба.

Традиційно у заході взяли участь члени Варвинського відділення Чернігівського земляцтва Надія Кольцова, Ганна Калайда, Олександра Нітченко, Ганна Червонюк. Вітальне слово виголосила Ганна Калайда, яка побажала громаді процвітання та розвитку і

14 вересня Варва відзначила свій день народження та визволення району від німецько-фашистських загарбників. Нашій красуні Варві 940 років, а це вже вік солідний, майже тисячолітній.

вручила подарунок від Володимира Зуба – керівника відділення, картину "Рідний край". Поетеса Надія Кольцова подарувала збірки своїх віршів та диск з фільмом про діяльність Чернігівського земляцтва в місті Києві до 20-річчя його створення.

Варвинська громада гідно оцінила результати співпраці зі столичними земляками. Цього разу Надія Кольцова та Ганна Калайда отримали почесні відзнаки – медалі "За особливі заслуги перед Варвою", які вручила селищний голова.

Під час урочистої частини столичні гості поклали квіти до пам'ятного знаку видатному земляку Осипу Бодяньському. Потім Надія Кольцова навідалася до села Журавка, де вшанувала пам'ять видатного математика Георгія Вороного і поїхала з почесною місією на свою малу батьківщину в село Антонівка.

Головним творчим майданчиком заволоділи місцеві артисти і гості з сіл нашого району, а також з Полтавщини – представники Чорнухинського і Лохвицького районів. Довкола вивував щорічний Перекопівський ярмарок з крамом і смаколиками, діяли декоративні виставки колективів установ і майстрів-умільців. Дивували різноманітною продукцією сільгоспвиробники. Майстрині та умільці з Ради ветеранів показали надзвичайну майстерність: паперове лозоплетіння – кошики, хлібниці, підставки під гарячі страви, дивовижні речі з бісеру! Тож було на що подивитися.

Заключним акордом денної частини святкування став виступ столичного рок-гурту GONTA. Від їх чудового виступу на серці було радісно. Ввечері розпочалася дискотека для молоді. Пісня лунала від Удаю до Десни! Цікаво було всім – від дорослого і до малого. Народні гуляння продовжувалися до ночі.

Цей святковий культурно-мистецький захід має велике значення для розвитку селища, сприяючи відновленню історичних традицій народу, його культури, мови та національної філософії буття.

Тож бажаємо, дорога Варвинська громадо, миру, процвітання, добра, щастя та захищеності. Будь благословенна, Варвинська земле!

Ганна КАЛАЙДА
Фото Олександри
НІТЧЕНКО

З'явився він завдяки переселенцям-грекам, котрі втікали від турецького переслідування і знайшли в цьому тихому місті над Остром свою нову батьківщину. А благодатні землі цього куточка Полісся виявилися напрочуд багатими на мінеральні солі, котрі надають цим чудесним плодам неповторних смакових якостей. Адже недарма донині живе легенда, що сама цариця Катерина II, попробувавши ніжинські огірки під час подорожі зйованою Україною, настільки уподобала їх, що наказала подавати їх до царського столу. Не були байдужими до ніжинських огірків і зверхники наступних часів аж до недавніх, коли місцевий консервний комбінат ледве встигав готувати делікатеси у відповідній упаковці московським кремлівським воеводам. Тож нам пора відновлювати світову славу ніжинського огірка – своєрідного бренду міста.

Цьогоріч у Ніжині уже всьоме проведено фестиваль під назвою "Його величність Ніжинський огірок", мета якого – ушанування, славлення, звеличення "винуватця" урочистостей, згадати не лише історію, а й популяризувати найновіші досягнення у справі відродження та розвитку сорту і традиційного місцевого засоловального промислу.

Нині фестиваль відбувся 14 вересня. Велелюдно було у парку ім. Т.Г. Шевченка. Містяни та численні гості, що відвідали експозиції, мали змогу на власні очі побачити те, наскільки щиро, з повагою ніжинці ставляться до свого символу,

Переконаний, що кожен українець, коли його запитати, чим славиться місто Ніжин на Чернігівщині, найперше відповідь: огірками. Так, саме цей овоч став візиткою, брендом Ніжинського краю. На його основі протягом кількох століть розвивався всесвітньовідомий огірковий промисел.

Фестиваль огірка у Ніжині

залучаючи до святкового дійства дітей. З любов'ю виготовлені стенди на огіркову тематику, представлені дошкільними закладами, школами та іншими навчальними закладами міста. На сценічних майданчиках демонстрували майстерність хореографічні і вокальні колективи, основними лейтмотивами виступів яких знову ж таки була "огіркова" тематика.

На фестивалі брали участь і науковці дослідної станції "Маяк" Інституту овочівництва і баштанництва НААН, що розташована в історичній огірковій зоні – лише за 15 кілометрів від Ніжина в с. Крути. Саме співробітники станції проводять масштабну науково-дослідну роботу з відродження, збереження і популяризації ніжинського місцевого огірка. На сьогодні селекціонерами відновлений і вирощується оригінальний матеріал, а також, що дуже важливо, проводиться не лише насінницька, а й селекційна

робота з метою створення якісно нового сортименту, відносно стійкого до пероноспорозу, зі збереженням цінних ознак, притаманних справжньому ніжинському огірку. Щонайперше, високої якості ферментованої продукції – солоних плодів.

Серед нових напрямів досліджень на ДС "Маяк" ІОБ НААН – розроблення способів і рецептів соління огірка з використанням нетрадиційної сировини, а саме малопоширених пряно-смакових і пряно-ароматичних рослин, які з успіхом можна вирощувати у зонах лісостепу і Полісся України, а також тих, що ростуть у природних угіддях (дикорослих трав).

У рамках фестивалю започатковані і вже стали традиційними ряд заходів. Міський голова Ніжина Анатолій Лінник з почесними гостями на сцені засолили бочечку огірків, яка закладена на зберігання у "секретне місце" і буде відкрита за місяць, також на традиційному Покровському ярмарку, відомому з творів Миколи Гоголя, який навчався у місті над Остром.

Після відвідин таких заходів є всі сподівання, що ніжинський огірок, власне класичний сорт "Ніжинський місцевий", котрий нині збережений і відроджений, уже ніколи не зникне, а промисел на його основі буде розвиватися. Він вартий уваги і підтримки науковців, практиків і всієї небагатої спільноти.

Олександр ПОЗНЯК,
науковий співробітник
дослідної станції "Маяк"
Фото автора

У Куликівці

24 серпня Куликівщина відзначила головне державне свято – День незалежності України та День Куликівської ОТГ. Святкове дійство проходило на центральній площі та у сквері селища. Головна концепція події – громада за чисте довкілля та екологічну безпеку життя.

В урочистому проходженні святкової колони жителі громади продемонстрували своє прагнення зберегти для нащадків чисту воду, землю і повітря, розумно використовувати природні ресурси та поводитися з відходами життєдіяльності, вживати екологічно чисті продукти та пропагувати здоровий спосіб життя.

У колоні спільно крокували представники різних галузей: освіти, культури, спорту, охорони здоров'я, агропромислового комплексу, промисловості, села, громади.

Зі святкової сцени з головним державним святом привітали грома-

СВЯТО

ду Куликівський селищний голова Наталія Халімон, народний депутат України Валерій Давиденко, голова Куликівської райдержадміністрації Олексій Ракоїд, перший заступник голови обласної ради Валентин Мельничук, голова Куликівського відділення Чернігівського земляцтва в м. Києві Борис Чуян. Учасники свята долучились до всеукраїнської хвилини мовчання, вшанувавши тим самим пам'ять усіх борців за незалежність України.

Разом із керівником Куликівського відділення участь у святкуванні взяли його заступник Сергій Спугай та активний член земляцтва Тетяна Ханнич.

Наступного дня в Куликівці члени земляцтва долучились до забігу "Шаную воїнів, біжу за героїв України".

БОРИС ЧУЯН,
голова Куликівського відділення

НАША незалежність

у Чернігівському районі до Дня Державного прапора України та 28-ї річниці Незалежності України проведена низка урочистих заходів.

У Халявинській сільській громаді біля приміщення школи, де встановлена меморіальна дошка Герою АТО Павлу Смирнову, відбулося урочисте підняття Державного прапора України. У смт. Гончарівське привітали славіх воїнів першої окремої Сіверської танкової бригади.

24 серпня у смт. Седнів вшанували відкриттям меморіальної дошки Героя України Левка Лук'яненка, а у смт. Михайло-Коцюбинське відкрили меморіальну дошку на честь першого виконання українського гімну "Ще не вмерла України" 24 квітня 1918 року.

Також у сільських громадах Довжика та Пакуля відзначили 100-річчя заснування та діяльності осередків "Просвіта". У Пакульській громаді на приміщенні ФАПУ відкрили пам'ятні дошки земському лікарю Г.М. Вербицькому та земському фельдшеру Г.Д. Постолу.

АНДРІЙ КУРДАНОВ

Спекотного літнього дня 30 серпня відбувся черговий етап проекту "Той, хто біжить містом", який проводить наш земляк, член Прилуцького відділення, доктор медичних наук, професор Олег Шекера спільно з громадським об'єднанням "Спільна перемога", Національним Реєстром Рекордів України та Міжнародною асоціацією "Здоров'я суспільства". Вже не вперше до проекту долучається й молодіжне відділення земляцтва.

Станом на сьогодні охоплено 540 вулиць, 31 проспект, 9 бульварів, 59 провулків, 4 шосе, 16 площ, 11 парків, 3 алеї, 13 узвозів, 3 дороги, 3 набережні, 1 проїзд.

Цього разу пробіг стартував на НСК "Олімпійський", а завершувався на території Національного музею

Той, хто біжить містом

народної архітектури та побуту України "Пирогів". Після забігу учасники заходу відвідали меморіальну кімнату видатного земляка, Героя України Левка Лук'яненка, де напередодні відбулося відкриття оновленої експозиції "З Україною в серці!", приуроченої до 91-ї річниці від дня його народження.

Серед експонатів є унікальні фотоілюстрації з життя та діяльності Левка Григоровича. Виставка оздоблена традиційними чернігівськими рушниками, старовинними предметами побуту з фондів НМНАП України та приватної колекції родини Лук'яненків.

Такі заходи вселяють віру і надію в гідне майбутнє нації.

ВАЛЕРІЙ ДЕМЧЕНКО,
голова молодіжного відділення

Подолання Говерли

Подорожувати шляхами України велосипедом – справа захоплююча. Бачиш дивовижні краєвиди, які ніколи не взиршиш з вікна авто або вагона. У завзятих веломандрівників з кожним разом виникає думка про більш складний маршрут...

Така нова ідея виникла і у двох чернігівців. Першим її виказав Василь Бондарець – член Новгород-Сіверського відділення нашого земляцтва, який запропонував велосипедами піднятися на найвищу гірську вершину України – Говерлу (2061 м). Другому учаснику групи, голові Новгород-Сіверського відділення Миколі Засульському, сама думка спершу здалася нісенітницею. Але згодом, після багатьох обговорень можливого маршруту, вона захопила обох.

Почалася копітка підготовка до реалізації задуму. Її очолив Микола Васильович. Вона зайняла більше половини року. На докладних картах Карпат ретельно прокладався маршрут, готувалась техніка і необхідне для походу обладнання. Особливу увагу було надано фізичній підготовці, тренуванням. Шлях на роботу здебільшого долався на велосипеді. Було накатано не одну сотню кілометрів. Вивчалася історія і практика сходження на вершину, можливі труднощі та методи їхнього подолання. Команда була сповнена надії і переживань щодо майбутнього підйому на пік Говерли.

Одноголосно було вирішено присвятити сходження 28-й річниці Незалежності України. І цей день настав. 22 серпня команда вирушила поїздом до точки старту. У Ясенях група стала на маршрут до гори Петрос. 22 км було подолано швидко, а далі почалося сходження.

Треба сказати, що маршрут давав можливість долати переважну частину шляху, не сходячи з ровера. Погода стояла чудова. Несподівано на дорозі з'явилася отара, яку оберігали доброзичливі собаки. Вівчар здивовано оглядав мандрівників з велосипедами і щиро вітав їх.

Досягши точки відпочинку, де споруджено навіс, група спілкувалася з місцевими жителями, які збирали на полонині чорниці. Вони розповіли про останні

місцеві події та з цікавістю вислухали подорожніх про мету їх походу. Після недовгого відпочинку група продовжила сходження і невдовзі пододала вершину.

На вершині багато років тому встановлено Хрест та побудована невеличка капличка. Оглянувши краєвиди, які поті-

шили своєю красою, і сфотографувались, група почала спуск, який успішно завершила.

Наступного дня відбулася головна подія походу – сходження на Говерлу. На той час учасники сходження навіть не уявляли, які випробування на міцність чекають їх з роверами та вантажем близько 25 кг вагою.

Першою перепороною виявилася сама дорога, геть розбита і замулена після дощів. На невеличких ділянках можна було долати шлях, сидючи в сідлі, але це було виключенням. Далі ще складніше. На вузькій стежці штовхати велосипед було вкрай важко.

По дорозі зустрічали багато туристів, які верстали шлях до вершини пішки. Вони дивувалися способу подолання вершини, підбадьорювали учасників групи, фотографувалися з ними. Група насправді виглядала дивною.

Погода почала псуватися. Шлях ставав

все більш складним. У Карпатах навіть без ноші здолати вершину нелегко, не кажучи про велосипеди та поклажу. Рух почав уповільнюватися. Велосипеди доводилось не лише штовхати, а майже нести на собі. Для потужних дій відчувалась відсутність кисню. Сил ставало все менше. Почали з'являтися думки про неможливість реалізації задуму, але вершина вже поруч. Попереду залишився найбільш складний відрізок сходження – 800 метрів повного бездоріжжя, вкритого слизьким камінням, на яке неможливо ні наступити, ні зачепитися. Останній підйом виявився найтяжчим.

Перепочивши і порадившись, вирішили завершити сходження не самотужки, а допомагаючи один одному. За дві години останні метри було подолано, і команда зійшла на вершину. Їх завзято вітали численні туристи, які подолали вершину пішки.

Попереду спуск по іншій стороні гори до Ворохти. Здавалося, що він буде значно легшим за підйом. Але сподівання не виправдалися, випробування продовжувалися. Зненацька, у горах це звичайне явище, пішла злива, налетіла буря. Члени групи змогли до нитки. Земля перетворилася на багнюку, оголивши коріння дерев і перетворивши кожен крок на вкрай ризикований. Зібравши останні сили, група все-таки добралася до притулку, що лежав на шляху спуску, де знайшла затишок, їжу і такий необхідний відпочинок.

Шлях на Ворохту пройшов без ускладнень. Група насолоджувалась краєвидами та вітала інших пішохідних учасників сходження, яких зустрічала на шляху. 27 серпня команда прибула до Києва.

Своїм велосходженням на Говерлу відважні члени нашого Товариства ще раз підтвердили тезу, що козацькому роду нема переводу.

Галина КОКТА

Кожній людині в житті Всевишнім визначені своя доля і свій шлях. В Анатолія Андрійовича життєвий шлях є неповторним і неординарним. Він бував у всяких краях, але доля пов'язала його з Україною. Місцем для проживання він обрав Любеч (до 1962 року – центр однойменного району) – селище, яке розташоване серед верболосу, отав та очеретів, що над сивим Дніпром та притокою – річкою Гончарівка, яка протікає під Замковою та Лисою, найвищими горами, де б'ється живчик роду і мови, і горлиця співає колискову.

Все свідоме життя Анатолія Андрійовича присвятив історичному відродженню Любеча, що за історичними мірками є ровесником Чернігова та Києва, має славне історичне минуле і про яке хочеться сказати такі слова:

"Любече! Віковою, нев'яною славою сяє ім'я твоє в історії Вітчизни. І тиша дніпровських луків береже тупіт коней, брязкіт зброї, шум знамен, пісню орача, покаяний гімн Антонія. Сотні солдатів лягли в твою священну землю. Сотні нас ідуть і будуть іти віками по рідній землі. Бо є ти! Бо є ім'я твоє, овіяне легендами! Бо є ми. Сиві і юні, чесні і мужні, працелюби і будівничі..."

Анатолій Федорченко народився в інтелігентній родині. Батько – Андрій Антонович – за фахом інженер-будівельник, у повоєнні роки працював головним інженером Любецького райвиконкому. Мати – Єфросинія Степанівна – закінчила Любецьке земське жіноче училище. В 20-х роках брала участь у ліквідації неписьменності серед дорослих. Працю-

вала майстром на торфопідприємстві. Після передчасної смерті чоловіка виховувала двох дітей. Дідусі Анатолія Андрійовича, які здійснювали підприємницьку діяльність у Києві та Любечі, та бабусі також були освічені, як на той час. Всі вони родом з Любеча. У період окупації України німецько-

фашистськими загарбниками 1941–1943 рр. рідний дядько Анатолія Андрійовича по маминій лінії Олексій Степанович з дружиною воювали у партизанському загоні. Мама забрала їхню малолітню доньку до себе і опікувалася нею. Про це хоть доніс німцям. Вони затримали маму з дітьми і тримали у в'язниці три тижні. Дякувати Богові, їх потім відпустили.

Дружина Валентина Демидівна та старша сестра Ніна Андріївна, як і сам Анатолій Андрійович, працювали на освітній ниві, були вчителями географії та математики і фізики Любецького закладу загальної середньої освіти I–III ступенів. Рідна племінниця Світлана Олександрівна також була педагогом – працювала вчителем біології та хімії в Малинівському ЗЗСО I–II ступенів, що біля Любеча. Син Андрій після закінчення Київського політехнічного інституту працює за фахом інженером-електронщиком у столиці.

Навчався Анатолій Андрійович у Любецькій десятирічній школі, там обирався головою учнівського комітету, секретарем комсомольської організації (на той час у школі навчалося близько

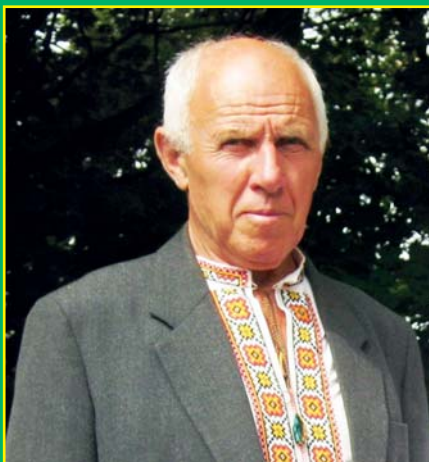
тисячі учнів, з них понад 300 комсомольців). Успішно займався такими видами спорту, як легка атлетика, футбол, волейбол, лижі, брав активну участь у дослідженні історичних місць та зборі матеріалів для майбутнього шкільного музею.

По закінченні школи в 1958 році поїхав до м. Кадіївка (на той час – Ворошиловградської області) працювати на новобудовах, там закінчив гірничопромислове училище за фахом "машиніст шахтного електровоза". Повернувшись до Любеча, працював у районній будівельній організації, а потім – головою районного спортивного комітету. Також працював у райкомі комсомолу. Заочно закінчив Черкаський педагогічний інститут.

У 1966–2009 рр. Анатолій Андрійович працював учителем фізичного виховання Любецької загальноосвітньої школи та очолював на громадських засадах туристично-краєзнавчу роботу – спочатку в школі, а потім і в районі. За цей час він неодноразово обирався головою профспілкової організації школи, членом президії районної профспілки освітян.

Працюючи в школі, завершив розпочату попередниками роботу зі створення шкільного музею, якому згодом було присвоєно звання "Зразковий музей Міністерства освіти України". Брав активну участь у підтримці творчих зв'язків між рідною школою та Брагинською і Лоевською школами Гомельської області Республіки Білорусь, школами міст Одинцово Московської області РФ та Сигулда Латвійської Республіки. Разом з іншими педагогами тривалий час

ГОРДІСТЬ

80 літ тому у древньому Любечі народився Анатолій Федорченко – прекрасна, добродія і душевна людина, покликанням якої є творення добра у житті. Анатолій Андрійович – непересічна, багатогранна та харизматична особистість, яка є гордістю Любеча і якою пишуться мешканці цього селища.

ЛЮБЕЧА

підтримував зв'язки з радою ветеранів 12-ї гвардійської стрілецької дивізії, яка визволяла Любеч від німецько-фашистських загарбників під час Другої світової війни.

За ініціативи і наполегливості Анатолія Андрійовича та за його керівництва учні школи брали участь у районних та обласних туристичних зльотах, де ставали призерами і переможцями різних змагань. Він разом з учнями пройшов туристичними шляхами на Кавказі, Уралі, визначними місцями Чернігівської області та України, здійснив понад 20 походів у Криму, пройшов і проїхав на велосипеді зі своїми учнями бойовим шляхом 12-ї гвардійської стрілецької дивізії територією Чернігівської області, Білорусі, Прибалтики. З односторонніми пройшов гірськими маршрутами Карпат, Криму, Уралу, Кавказу, Тянь-Шаню, побував у сибірській та уральській тайзі, на Кольському півострові та Соловецьких островах.

І хоча вже давно Анатолій Андрійович не працює в школі, майже кожного вечора поспішає до шкільної спортивної зали грати у волейбол, де на нього з нетерпінням чекають його вихованці – від учнів молодших класів школи до студентів та випускників вишів, окремі з яких грають у професійних волейбольних командах Чернігова та Києва. Для кожного з них він – відкрита скарбниця тренерської, спортивної, а головне життєвої мудрості. І дотепер для них він є Учителем, який щедро ділиться своїми безцінними знаннями, багатим досвідом. Багато поколінь любечан можуть з гордістю сказати: "Ми пройшли школу Федорченка" – школу гарту, спортивного і життєвого досвіду, школу становлення.

Незважаючи на свій поважний вік, Анатолій Андрійович бере активну участь у громадському житті селища, виконує значний обсяг громадської роботи. Він неодноразово обирався депутатом, членом виконкомом Любецької селищної ради, активно працював в ініціативній групі зі створення Любецької об'єднаної територіальної громади. Велика заслуга належить йому у створенні в 2008 році історико-археологічного музейного комплексу "Древній Любеч".

Жодна добра справа в селищі не обходиться без його допомоги та поради. Кожен день всі знання, весь досвід, всі душевні сили віддає відродженню Любеча, поверненню його з тимчасового історичного забуття. А ще – наполегливо вчить та виховує власним прикладом, своїм ставленням до людей, до дорученої справи, до даного слова.

Зі створенням історико-археологічного музейного комплексу "Древній Любеч" Анатолій Андрійович у 2009 році переходить на роботу в цю організацію, де й працює до сих пір. У період роботи в музейному комплексі яскраво розкрилася його багаторічна співпраця з земляками – членами Чернігівського земляцтва в м. Києві у питаннях історичного відродження древнього Любеча.

Так, за допомогою земляків багато зроблено для поповнення експозиції історико-археологічного музейного комплексу "Древній Любеч", зокрема, артефактами часів Київської Русі та середньовіччя, низкою копій портретів історичних постатей, життя і діяльність яких пов'язані з Любечем, рідкісними світлинами з альбому родини Милорадовичів XIX століття. За підтримки керівників селищної школи земляками було передано школі у кабінет історії картину "Любецький з'їзд", комплект шевронів добровольчих баталь-

йонів України, предмети військової амуніції та літературу військово-патріотичного змісту у кабінет предмету "Захист Вітчизни", карту Любеча. Результатом співпраці стало започаткування проведення Кубка Любеча з волейболу, присвяченого захисникам Вітчизни всіх часів.

Життєвий шлях Анатолія Андрійовича Федорченка не тільки посріблів його скроні, але й зміцнив береги невичерпного моря доброти та сердечного тепла, що випромінюють його очі – очі хорошого чоловіка, люблячого батька, шанованого педагога, улюбленого тренера, відомого краєзнавця, знаного туриста, громадського діяча.

Йому не байдуже, на якій землі він живе, як розвивається його мала батьківщина та країна загалом. Найголовнішим для нього є розуміння того, хто він, чий син і які справи робить.

За довголітню трудову, громадську і виховну діяльність, значний внесок у розвиток селища Любеч та культурного життя Чернігівщини Анатолій Андрійович

удостоєний багатьох нагород та відзнак. Зокрема, відзначений Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР, відомими нагородами, багатьма ювілейними та пам'ятними відзнаками, нагрудними знаками "Хрест преподобного Антонія Печерського" та "За збереження історії".

Він є відмінником народної освіти, почесним членом дитячого об'єднання "Славути" Любецького ЗЗСО I–III ступенів, почесним громадянином селища Любеч, членом Національної спілки краєзнавців України, стипендіатом обласної стипендії видатним діячам культури і мистецтва, членам обласних відділень Національних творчих спілок України.

Від імені любечан та земляків – членів столичного Чернігівського земляцтва щиро вітаємо Вас, Анатолію Андрійовичу, з ювілейним днем народження. Бажаємо міцного здоров'я, довголіття, заслуженої поваги і визнання, нових відкриттів та яскравих перемог, здійснення Ваших задумів і багато натхнення на творення добрих справ у житті.

Василь ТРИХЛІБ,
учитель Любецької школи
Сергій ГРАБ та Володимир ФЕДЯЙ,
члени Ріпкинського відділення земляцтва

СПРАВА

Діяльність Володимира Голована і заснованого ним туристичного клубу "Едельвейс" добре відомі не тільки у Новгород-Сіверському районі і області, але й далеко за їх межами, оскільки карта туристичних маршрутів досить розмаїта і має багато напрямів.

ЙОГО ЖИТТЯ

Біографія клубу починається з 1991 року, коли була створена туристична секція, яка надалі і стала клубом. У чотирьох вікових групах налічувалось 80 дітей і підлітків з усіх шкіл міста Новгород-Сіверська. Одним з активних членів клубу тоді був учень школи-інтернату, нині відомий юрист, депутат Верховної Ради України Юрій Мірошниченко, якому добре запам'ятався гурток "Літописець". Юрій Іванович пообіцяв, що і надалі триматиме зв'язок з клубом.

Мета діяльності заснованого Володимиром клубу – прищепити дітям і молоді любов до рідного краю шляхом залучення їх до подорожей, вивчення історії стародавньої Сіверщини, а по суті – реалізація на місцевому рівні державної політики в галузі туризму, який згідно Закону України "Про туризм" є одним з пріоритетних напрямків розвитку економіки і культури.

Палка любов Володимира до рідного краю, до його славетної героїчної історії заповнила душу молодого ентузіаста набагато раніше, коли він з батьками жив у селі Бирине. Ще тоді, за відсутності моста і переправи через Десну, людям доводилось щоденно долати справжнє стихійне лихо, особливо в часи весняної повені, коли, як казали биринці, від гори до гори поширювалось водопілля. Саме тоді у Володі з'явився потяг до пригод та екстриму, бажання якось допомогти людям у вирішенні складних ситуацій. Тож під час одного з буремних сезонів Володимир обладнав два плоту (спочатку – з надувних шин від комбайна), на яких за замовленням організовував сплави відпочиваючих і туристичних груп по Десні. І так триває вже 23 роки, а нині – вже на комфортабельних і сучасних плотах з усіма зручностями. Так аматорське захоплення, своєрідне хобі, переросло у копітку, важку, але цікаву справу.

Наполеглива діяльність Володимира

припала до душі й членам його сімейства. Зокрема, дружина Світлана вже з перших днів дала гідну оцінку небувалій завзятості чоловіка у його прагненні щодо єднання з природою. Вона в чомусь сперечалася, але невдовзі долучилась до співпраці з чоловіком. І це було правильне рішення, бо в невеличкому містечку знайти роботу з пристойною зарплатою – справа досить

складна. А ось під час шкільних канікул, тобто посезонно, на додаток до скромної платні вчителя можна не тільки задовольнити бажання людей, а ще мати й підріток. Тож діяльність Володимира є показовим прикладом для наслідування тим, хто постійно говорить про відсутність роботи, шукає її десь за кордоном, або ще гірше – стає на злочинний шлях.

Так утворився сімейний колектив підприємців, у складі якого: сам Володимир, його дружина та її син Тимофій, і маленький, але розумний і винахідливий синок Володі й Світлани – Ванюшка. У них зараз просто нема, як кажуть, відбою від бажаних здійснити романтичну подорож на плотах та ознайомитись з чудовими краєвидами Придесення. Мова йде про сотні відвідувань чудових куточків рідної землі, спілкувань з цікавими людьми, десятки туристичних походів і сплавів на плотах по Десні,

знайомств з геологічними, архітектурними і археологічними пам'ятками тощо. Зібрані у таких заходах матеріали потребують упорядкування і публікації, що неможливе без благодійної підтримки. Всі учасники з повагою згадують доброго, але вимогливого "капітана" Володимира Голована. Свідченням тому є численні нагороди і відгуки, які він отримав за роки своєї діяльності. Клієнтами Володимира були мешканці Києва, Харкова, Чернігова, Шостки, Донецька, Херсона, Сум, Ніжина та інших міст і сіл України. І, що особливо цікаво, на плотах Володимира відпочивали і любувались Придесенням громадяни 24 зарубіжних країн!

Володимир отримав грамоти і подяки від Українського географічного товариства, Державної служби туризму і курортів (двічі), має декілька подяк від райдержадміністрації, відзначений грамотами за перемогу у другому Всеукраїнському турі історико-географічної експедиції "Сто чудес України" та інші. Серед тих, хто отримав задоволення від туристичного плавання Десною, був і очільник Новгород-Сіверського відділення Чернігівського земляцтва Микола Засульський.

Туризм, як і всі добрі справи, тримається на ентузіазмі. Однак, вважає Володимир, було б набагато краще, коли б ентузіазм підтримувався державними структурами і громадськими організаціями. І він має рацію, оскільки цього вимагає Закон України "Про туризм", згідно статті 3 якого напрями освоєння і розвитку туристичних ресурсів України визначаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування відповідно до програми розвитку туризму. То де ж відповідна програма? Це означає, що "розкручувати" дану справу треба спільними зусиллями. У європейців забагато своїх турів, вони не поїдуть до маленького містечка. Туристів треба захопити, зацікавити, організувати, створити відповідну інфраструктуру і добре налагодити справу. А потім вже все піде само собою і до нас поїдуть не тільки з ЄС і СНГ, але й з Китаю, Японії, Індії та інших держав.

За всієї драматичності його нинішньої ролі Новгород-Сіверський зберіг цінну архітектурно-містобудівну спадщину, неповторні природні ландшафти. Та наявність такої спадщини не надає само собою місту жодних переваг. Навпаки, охорона і збереження їх, організація ефективної реклами і всебічна підтримка ентузіастів туристичної діяльності має бути програмним завданням органів влади.

Валентин ГОЛОВЧЕНКО,
заслужений юрист України

6 жовтня виповнюється рік, як відійшов у вічність Герой України, Герой Соціалістичної праці Боровик Олександр Григорович – людина-легенда, людина-трудючка. Добра пам'ять про нього збереглася не лише в серцях односельців з села Деснянське, якому він присвятив все своє трудове життя, а й в серцях всіх жителів Коропського району.

Трудове безсмертя

Саме завдячуючи Олександрю Григоровичу ще у 80-х роках було підведено природний газ спочатку в Деснянське (на той час с. Свердловка), а згодом і на всю Коропщину. Він був талановитим керівником, підняв на високий рівень агрофірму "Авангард-А", створив виробничо-науковий селекційний центр з м'ясного та молочного скотарства. Свердловка на всю Україну славилася своїми парниками. І хто б не заїжджав у це передове село, ніколи не повертався додому без фірмових свердловських ковбас.

Народився Олександр Боровик 20 листопада 1938 року. Після закінчення семирічки працював у колгоспі "Авангард" у рідному селі. У 1955–1956 роках навчався в Дігтярівській школі механізації сільського господарства, після закінчення якої працював трактористом, а згодом комбайнером, бригадиром тракторної бригади, механіком. У лютому 1967 року односельці обрали його головою колгоспу "Авангард" і, мабуть, не пожалували про це жодного разу.

За керівництва Олександра Боровика було запроваджено повний цикл виробництва і переробки сільськогосподарської продукції, зведено тепличне господарство, м'ясо-молочний переробний комплекс, хлібопекарню, Будинок культури, школу, дитсадок, торговельний комплекс, зал урочистих подій. Завдяки сприянню Олександра Григоровича в районі

з'явився Мезинський національний природний парк. Учителі, медики, спеціалісти та працівники сільгосп підприємства повністю були забезпечені сучасним житлом зі всіма зручностями.

Працюючи на посаді голови колгоспу, О. Боровик закінчив Ніжинський технікум механізації сільського господарства, а 1973 року – Українську сільськогосподарську академію, отримавши диплом вченого-агронома. 1981 року за високі показники у виробництві сільськогосподарської продукції колгосп "Авангард", очолюваний О. Боровиком, було нагороджено орденом Трудового Червоного прапора, орденами й медалями нагороджено багатьох трудівників, а керівникові присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці.

Указом Президента України від 13 липня 2002 року за видатні особисті заслуги у розвитку сільського господарства, багаторічну працю та громадську діяльність йому присвоєно звання Героя України з врученням ордена Держави.

Олександр Боровик зробив вагомий внесок у реформування агропромислового комплексу України. У 1990–1992 роках він очолював посаду голови Ради колгоспів Української РСР, від 1992 року – Всеукраїнську раду колективних сільськогосподарських підприємств, від лютого 2001 року – Всеукраїнський союз сільськогосподарських підприємств. Був заступником голови комісії з розробки Національної програми розвитку сільськогосподарського виробництва на 1996–2005 роки, членом комісії з питань аграрної і земельної реформи при Президентові України (1995–1999), членом комісії з питань аграрної політики при Президенті України (1999–2001), позаштатним радником Президента України.

У 1992–1996 роках був членом Вищої ради і Президії Селянської партії України. У листопаді 1996 року очолив ініціативну групу із створення Аграрної

партії України, у грудні 1996 року його обрано заступником голови партії, у травні 1999 року – членом політради партії.

Заслужений працівник сільського господарства України, почесний член Української академії аграрних наук, почесний професор Національного аграрного університету, почесний президент аграрного союзу України.

На його честь ще за життя був установлений пам'ятний знак на Алеї Героїв у Коропі.

Можна безкінечно перераховувати добрі справи, які він встиг зробити для людей і для держави. Багато чого він ще хотів зробити для свого села, але не встиг. Пам'ять про цю непересічну особистість назавжди залишиться не лише в серцях односельців, які живуть у Деснянському, а й у серцях всіх жителів Коропського району.

Недарма ще в 2013 році поет-односелець Василь Кирилюк написав про нього проникливі рядки.

ОЛЕКСАНДРУ БОРОВИКУ

*Ледь-ледь світає, ще усі дрімають,
Туманом вкритий над Десною шлях,
Його ж думки давно уже витають
На фермах, в гаражах і на полях.
Знайоме все, здається, до травинки,
Бо сам зростає на батьківській землі.
Колись стояли тут похилені хатинки,
А нині є хороми у селі.
Шляхи, будівлі, магазини нові,
В оселі кожній є вода і газ,
Спитати можна – звідкіля обнови?
Вам кожен скаже – є ГОСПОДАР в нас.
Зумів людей до праці згуртувати,
Сам був сівач, водій, механік, жнець...
Тепер село Свердловку не впізнати,
Воно служити може за взірцем.
І хоч літа на осінь повернули,
Він без роботи не сидить і дня.
Ще ледь світає, а думки гайнули
В гараж, на луг, на ферми, на поля...*

Віктор КУЗУБ,
голова Коропського
відділення

Мені пощастило зустрічатися з нашим видатним земляком Олексієм Довгим – коли він навідувався до нашого земляцтва. Неговіркий. Зосереджений у собі. З приємною тихою усмішкою на вустах і таким же тихим словом та неповторною поліською вимовою. А паралельно було і заглиблення в його вірші, що розкривали глибоку душу, залюблену в рідний край та його неповторних людей.

У колі друзів

Відчувалося, що Олексій Прокопович жив, як писав про життя, без різних викрутасів, без позерства й претензій на виключність власної особи. Хоч, написавши не один десяток книг лірики, виховавши не одного молодого поета, вознісши на якісно новий династійний виток родослівну Довгих, міг би й загордитися, як це часто-густо робили його ровесники. Він же ніколи не відривався від щедрого поля, від співучої землі Менщини, якій і молився словом упродовж багатьох років. Отже, йдеться про цільну натуру творця, що утвердив себе натхненною чесною працею у вітчизняній історії.

Це стає особливо виразним, коли вчитуєшся в книгу споминів та роздумів "У колі друзів", яка нещодавно з'явилася на світ до 90-річчя від дня народження поета Олексія Довгого стараннями сина Станіслава, теж відомого українського вченого і громадського діяча, президента і творця Малої академії України, а віднедавна й керівника Менського відділення земляцтва. Книга – своєрідний колективний портрет сучасника, який кілька десятиліть перебував у вирі життя, хоча ніколи не відзначався особливою енергією у вибиванні всіляких відзнак, чесно прокладав свою глибоку борозну на спільному полі культури.

Зрозуміло, що життя поета – це в першу чергу його художнє слово, якому він присвячує всі порухи серця. Тому перше крило книги складається з роздумів відомих сучасників над книгами Олексія Довгого. Так, класик української літератури академік Микола Бажан називає його майстром мініатюри. І це цілком справедливо, бо Олексій Прокопович подарував читачам блискучі зразки такої лапідарної лірики, набли-

жені за художнім рівнем до японських афоризмів. Як оці ось чотири вишукані рядки:

*Хоч при владі ти ще і при силі
І до себе гребеш в дві руки,
Не забудь, що і в царській могилі
Поруч золота тліють кістки.*

Свій погляд на поетичну спадщину О. Довгого висловив видатний поет Іван Драч у спомині "Веселка над глибинами" де підкреслив, що лірика Довгого напрочуд земна й світла, як веселка над глибинами рідного краю. Приземленість лірики нашого земляка відзначають академік Микола Жулинський і відомий вчений Петро Кононенко. Талант саморегування відзначає й Людмила Тарнашинська. А дослідник Леонід Кореневич свого часу взагалі написав монографію про творчість нашого майстра слова, де переконливо довів, що офіційна критика недооцінила внесок О. Довгого в сучасну літературу. А й справді, Олексій Прокопович був просто обділений всілякими преміями та відзнаками, хоча всі розуміли силу його таланту. Добре, що поет мав імунітет проти марнослівства, хоча, як і кожна творча людина, переживав таку несправедливість і ще глибше поринав у роботу. Подібною рисою характеру наділений хіба що справжній хлібодає, котрий засіває свою ниву для того, щоб вірити в силу повнозерного колоска. Тому так тепло читати роздуми про його творчість відомих літераторів Петра Засенка, Гриця Гайового, Дмитра Голловка, Сергія Гальченка, Леоніда Талала, Станіслава Шевченка та інших. Як і теплі спомини молодших поетів Володимира Пащенка, Володимира Палажченка та інших, котрі свого часу

заснали педагогічного впливу поета, коли приходили на студійні заняття до відомого видавця О. Довгого. А таких учнів у нашого земляка був не один десяток, і це ще одна грань його великого людського таланту.

Про фольклорне коріння поезії О. Довгого сказав своє слово хоровий диригент Валерій Лупанов – адже свого часу саме з ініціативи нашого земляка був створений народний хор "Родень", який успішно гастролював Україною і в репертуарі якого десятки пісень на вірші О. Довгого.

Друге крило книги складають спомини про незабутнього майстра слова сучасників, рідних, друзів. Так, проймають до сліз рядки з книги вірної дружини й відомого педагога Марії Довгої "Ми жили любов'ю". Про спільну роботу у видавництві "Молодь" розповідають знані літератори Володимир Біленко, Валерій Гужва, Володимир Прокопенко. А земляки Михась Ткач, Олександр Олійник, Станіслав Маринчик та інші відтворюють епізоди зустрічей із своїм знаним колегою. Голова столичного Чернігівського земляцтва Віктор Ткаченко наголошує на особливій любові поета до малої батьківщини: "Мені пощастило багато спілкуватися зі своїм знаним земляком. Він горнувся до вихідців із Чернігівщини, особливо менян та березинців... Олекса Прокопович гордився своїми дітьми та онуками, але такими ж добрими словами нагороджував і інших людей, які опинилися в полі його уваги".

Словом, маємо ще один портрет нашого непересічного земляка і віримо, що ніколи не заросте його світла пам'ять бур'янами забуття.

Тетяна ЛІТОШКО
Фото Ганни СКРИПКИ

Катерина душею назавжди закохалася в чудову природу, яка спонукала її до творчості. Свого часу вона закінчила Прилуцьке педучилище імені І.Я. Франка, театральну студію при Київському національному академічному театрі оперети, Народну консерваторію, навчалася в Ніжинському державному університеті імені М. В. Гоголя.

Сьогодні Катерина Василенко продовжує писати оповідання, казки, гуморески, вірші, створює музику до пісень. З-під пера Катерини Михайлівни вийшли книжка гуморесок для дорослих "Народне кодування", дитячі книжечки "Чарівна ложка", "Казки Катерини Василенко". У її творчому доробку збірка власних пісень "З чистої криниці" та три компакт-диски: "До осеня-красеня", "З чистої криниці" та "Жіночі таємниці". Вона друкується в журналах "Квіти України", "Дивосвіт", "Малятко", "Яблунька", а також у газетах "Отчий поріг", "Сільські вісті", "Прилучаночка".

Хочемо, щоб земляки знали, що видавець "Каламарчика веселого настрою" видавництва "Арт Економі" за час, що пройшов після друку видання, одержало 17 листів від вдячних читачів. Книгу цінують за гарне оформлення та зміст. В одному з листів – подяка на адресу видавництва від Чернігівської обласної бібліотеки для дітей "за таке сучасне та вкрай необхідне видання".

З "Каламарчиком веселого настрою" за особистою ініціативою Катерини Василенко ознайомились в бібліотеках Чернігова та області, Києва і області, в Полтаві, Харкові, Дніпрі, Одесі, Львові, Запоріжжі, Хмельницькому, на Черкащині та Сумщині.

Окрему подяку авторка одержала від колективу гуманітарно-педагогічного коледжу ім. І.Я. Франка.

З відгуків студентів коледжу:

Наталії Жмаки – "Книга наповнена цікавими казками, віршами, розповідями. Казками зачитувалася з моїми малими школяриками на уроках читання і перервах. Неабияк насмішила "Корзина гумору".

Оксани Павленко – "Як мене схвилювали розповіді розділу "Батьківський поріг"! Біль дитини з "Він хороший, він не такий" розірвав мені душу.

Розповідь "Вишенька моя, ягідка моя" доносить до нас таке кохання, яке б хотілося пережити і самій. А ще "Вишенька" вчить прощенню, якого так мало в нашому житті".

Владислава Осаулка – "Цілком виправдана назва: гарний настрій у кожному рядку. Та книга не тільки розважальна, вона також містить багато пізнавального матеріалу, який подано автором у легкій, ненав'язливій формі. Дуже цікавий цикл віршів календарної обрядовості: "Вербна неділя", "Великдень", "Зелена неділя".

Почуття та емоції, якими наповнені твори, живуть у кожному серці. А це – любов до людей, до рідного краю, до природи, роздуми про жіночу долю. Оповідання "Така доля..." зворушило до сліз".

А ось замальовка "Подих літа", взята з книги.

"У світлиці на покуті, де ікони Божі і колоски пшениці, примостився скромний букетик висушених польових квітів. І синенькі, і біленькі, і якісь чудернацькі... назбирала влітку в лузі, як траву косили. Вдишаю терпкий запах і пригадую літо. Той незайманий куточок природи, де трава по коліна, де і полин, і чебрець, і деревій, і яких тільки квітів там немає. А повітря таке!.. Настояне на травах!

Як пахне! Він живий!.. Він дихає...Літом..."

Така ж щира й замальовка "Яблунька мого дитинства".

"Сади цвіли цього року, як ніколи. Та я прямую до своєї старенької яблуні. Підійшла, прихилилася щокою до шкарубкого стовбура, ніжно провела рукою: "Моя рідна яблунько, зацвіла і ти..." Звела свій погляд на ту гілку, де ще малою полюбляла сидіти. Тоді здавалося, що так високо сиділа, і ніхто не бачить, і ніхто не чує. Мила моя схованко!

Ховалась у тебе від дитячих образ і ділилася з тобою своїми мріями.

Я прийшла поділитися радістю з тобою. Про що мріяла – потроху збувається. Я про тебе, яблунько, людям пісню співала.

Упало торік зламане дерево і зачепило яблуню. Хоч би не всохла – хвилювалася... Та на місці зламаних гілочок потяглися до сонця молоді пагінці.

Живи, цвіти, роди, яблунько мого дитинства!"

Ось такі щирі почуття не можуть залишити жодного серця, не доторкнувшись до його глибин.

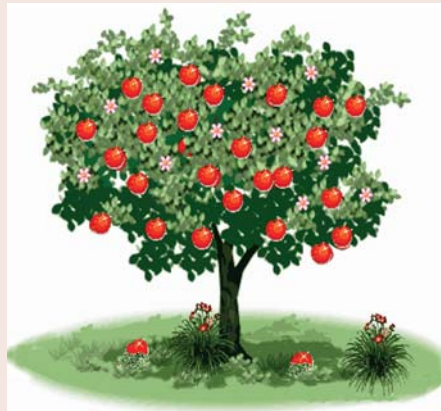
Ганна СКРИПКА

ПОДИЖ

Презентація книжки "Каламарчик веселого настрою" відбулась на загальних зборах Чернігівського земляцтва в січні 2019 року. Автор – заслужена артистка України, естрадна співачка Катерина Василенко – народилася у казковому ромашковому селі Шевченкове неподалік мальовничої річки Удай, що на Прилуцькій землі.

ЛІТА

Бідолашна людина! Кожна одночасно входить до численних об'єднань, колективів, команд тощо. І скрізь діють обов'язкові для виконання закони, постанови, розпорядження, статuti, положення, інструкції, вказівки...

Прагнучи стати смиреним і законотворчим, перш за все прикину перелік спільнот, до яких належу, та моїх обов'язків, що з цього випливають.

По-перше: я – землянин і закон земного тяжіння для мене найголовніший. Від нього не втечеш і не сховашся. Хіба що колись полечу на Марс і вже там буду керуватися місцевими законами. Чим, скажіть, я звинув на Землі, що повинен неухильно дотримуватися законів Архімеда, Піфагора, Ньютона, Ома, Авогадро, навіть не підозрюючи про їх існування?

По-друге: я – чоловік і цим відрізняюсь від іншої половини людства. Гендерна нерівність накладає на мене купу обов'язків і надає купку прав. Як член співдружності чоловіків, я рішуче відстоюю свої куці чоловічі права: лежати на дивані, коли мені захочеться, інколи випити пива із собі подібними, періодично відлинювати від виконання подружніх обов'язків...

По-третє, четверте і т. д., я – громадянин України, киянин, мешканець Шевченківського району, член ОСББ, дачного кооперативу, Спільноти письменників, партії захисту червонокнижних метеликів... Знову обов'язки, повинності, членські внески.

Та вже пора нам з'ясувати, що є закон.

– Закон є закон, – безапеляційно стверджує прокурор.

– Закон – це дишло, – думає суддя.

Такої ж точки зору притримуються і підсудні та їхні адвокати.

Проте, різні закони діяли завжди, на усіх етапах еволюції людського суспільства. Первіснообщинний лад успадкував від дикої природи закон

Незважаючи на розлогі і просунуті конституції розвинутих демократій, нетлінні засади першої конституції продовжують діяти і сьогодні.

Вітчизняні вожді були прихильниками різних конституційних устроїв держави: президентської, президентсько-парламентської, парламентсько-президентської. Але, щоб президент був зверху!

Деякі наші закони і смішні, і страшні одночасно. Та українські законотворці не єдині в своїх дивацтвах. За кількістю абсурдних законів упевнено лідирують США. Американці не люблять копіряться у тому, що було написано давно, і вчасно вносити до нього зміни. Приміром, у Каліфорнії оштрафують на п'ятсот доларів кожного, хто має намір підірвати ядерну бомбу! Каліфорнійцям також забороняється кататися на велосипедах у басейні. А в Алабамі можна потрапити за ґрати за керування автомобілем із зав'язаними очима. Тим же, хто буде посипати сільню залізничні колії, загрожує пожиттєве ув'язнення. В Арізоні закон забороняє утримувати осла в ванній кімнаті, в Сіетлі – жінкам сидіти на колінах у чоловіків без подушки, у Флориді – бити більше трьох тарілок за день.

У Німеччині забули відмінити право "першої шлюбної ночі", закріплене за феодалом. В Англії і сьогодні членам парламенту категорично заборонено входити в палату обшин у лицарських обладунках.

Можна б продовжити розповідь і про численні екзотичні ініціативи наших законотворців, які не стали законами. Але то вже територія не юриспруденції, а психіатрії.

Валерій ДЕМЧЕНКО

ЗАКОН Є ЗАКОН

джунглі: хто сильніший – той і прав! Як рудимент, він зберігся і до наших днів.

Коли неандертальці почали об'єднуватися в громади і стали обирати собі вождя, виникла потреба в законах і конституції. На кам'яних скрижалях зберігся повний текст першої конституції: пункт 1 – вождь завжди правий; пункт 2 – якщо вождь неправий, – дивись пункт 1.

ОТЧІЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник:
ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

**В.В. Ткаченко, Л.Н. Горлач,
В.Ф. Демченко, А.Л. Курданов,
С.М. Кудін, Н.Т. Кольцова,
Т.А. Літошко, П.І. Медвідь,
О.Ф. Орехович, Г.О. Скрипка.**

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**.
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 800.